

Motion till riksdagen 2006/07:K268

av **Andreas Norlén (m)**

Kommunala nyval m.m.

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om införande av möjlighet till nyval till kommunfullmäktige och landstingsfullmäktige.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att ett införande av en ”procentuell spärr” för erhållande av mandat i kommunfullmäktige bör utredas.

Motivering

I 2006 års kommunfullmäktigeval förstärktes den tendens till partisplittring som på senare år blivit alltmer påtaglig. Många lokala partier – i vissa kommuner fler än ett – har tagit plats i fullmäktigeförsamlingarna, liksom andra partier som finns i fler än en kommun men inte i riksdagen. Också i flera landsting har nya partier bildats och erhållit mandat i landstingsfullmäktige. I kommunfullmäktige i Motala sitter nu nio partier, för att nämna ett exempel.

Att kommunmedborgare bildar nya partier är i grunden positivt och visar på ett engagemang för kommunen och en vilja att ta ansvar för dess utveckling. Nya partier innebär också en press på de etablerade partierna att förnyas och utvecklas, såväl politiskt som vad gäller formerna för kontakten med medborgarna – också det är en god sak.

Samtidigt kan man inte komma ifrån att en ökad partisplittring kan göra kommuner och landsting svårare att styra. Det kan vara svårt att finna fungerande majoritetskonstellationer, vilket exempelvis kan leda till att kommunerna och landstingen i fråga måste regeras med stöd av ”hoppande majoriteter”. Det kan i sin tur i värsta fall medföra att oförenliga beslut fattas eller att politisk handlingsförlamning inträder.

Det är i dag inte möjligt att utlysa nyval till kommun- eller landstingsfullmäktige. En sådan möjlighet borde införas. Nyvalsinstrumentet bör givetvis

Fel! Okänt namn på

inte brukas lättvindigt, men hamnar man i en situation när kommunen eller landstinget inte kan få en fungerande politisk ledning skulle ett nyval eventuellt kunna lösa krisen. Det är som bekant möjligt att utlysa nyval till riksdagen, en möjlighet som hittills inte utnyttjats (även om det var nära att så skedde 1990). Det finns inget som talar för att kommun- och landstingspolitiker skulle vara mindre ansvarsfulla än politiker på riksnivå, när det gäller att använda nyvalsinstitutet.

Den närmare regleringen av nyval till kommunfullmäktige och landstingsfullmäktige bör utredas, t.ex. vem eller vilka som ska ha rätt att fatta beslut om att utlysa nyval samt under vilka förutsättningar ett sådant beslut ska få fattas.

Ett annat spørsmål med anknytning till partisplittringen är frågan om man bör införa en småpartispärr till kommunfullmäktige efter modell av 4-procents-spärren till riksdagen. (I valen till landstingsfullmäktige finns en 3-procents-spärr.) I en mening finns en småpartispärr även till kommunfullmäktige redan i dag, på det sättet att antalet mandat i kommunfullmäktige påverkar hur stor andel av rösterna som ett parti måste erhålla för att kunna få ett mandat. Om det finns 51 mandat i kommunfullmäktige, innebär det rent matematiskt att ett parti måste erhålla omkring 2 % av rösterna för att få ett mandat. (Erforderlig röstandel kan även påverkas av till exempel antalet valkretsar.)

Den viktigaste poängen med en småpartispärr, som går utöver den nämnda ”matematiska spärren”, är att motverka att mycket små partier får en vågmästarställning och därmed riskerar att erhålla ett oproportionerligt stort inflytande på kommunpolitiken. Vidare riskerar en majoritet som bygger på flera små partier att bli bräcklig och den förmår kanske inte ta de svåra beslut som ibland är nödvändiga, t.ex. för att sanera en kommuns ekonomi.

Mot en småpartispärr kan givetvis anföras att väljarnas åsikter bör få största möjliga genomslag och att därmed även mycket små partier ska erhålla säte i kommunfullmäktige. Det är angeläget att så många medborgare som möjligt upplever att de finns representerade i fullmäktige, men detta måste vägas mot det ovan sagda om faran med mycket små vågmästarpartier och problemen med bräckliga majoriteter. Det kan inte heller anses vara tillfredsställande ur demokratisk synvinkel om en mycket liten grupp väljare kan påtvinga kommunmedborgarna sin vilja, till följd av att denna väljargrupp röstat fram ett parti som fått en vågmästarställning i fullmäktige i kraft av något enstaka mandat.

Frågan om huruvida en ”procentuell småpartispärr” bör införas eller inte bör, mot bakgrund av det ovan sagda, utredas närmare innan definitiv ställning tas. Exakt hur en spärr bör utformas tekniskt bör också utredas, för den händelse man finner att en spärr bör införas.

Stockholm den 27 oktober 2006

Andreas Norlén (m)